

Димка МИТЕВА

„ЗА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК“
(ИРО „Веселин Маслеша“, Сараево, 1980).

Во списанието: „Културен живот“
Година XXV (јуни 1980), кн. 6, стр. 44–45.

Во почетокот на март 1980 година се појави во Сараево, во издание на реномираната издавачка организација *Веселин Маслеша*, српскохрватско издание на познатата книга *За македонскиот јазик*, што ја составија акад. **БЛАЖЕ КОНЕСКИ** и научните советници на Институтот за македонски јазик **Тодор Димитровски** и **Трајко Стаматоски**. На тој начин и читателите од српскохрватското јазично подрачје отсега ќе имаат можност да се запознаат поподробно со содржината на оваа значајна книга.

Книгата ја преведоа на српскохрватски јазик Тодор Димитровски и Трајко Стаматоски, а во редактирањето на изданието учествувал Милан Шипка, директор на Институтот за јазик и литература во Сараево, којшто е и автор на Предговорот кон книгата.

Излегувањето на книгата *О македонском језику* е обележано со нејзина промоција, на 13 март 1980 година во просториите на Институтот за јазик и литература на БиХ. На свеченоста зборувале: главниот и одговорен уредник на *Веселин Маслеша* д-р Љубомир Цвиетиќ, акад. Блаже Конески и директорот на Институтот Милан Шипка. „Многубројните учесници во разговорот за оваа книга – пишува сараевскиот дневен весник *Ослобођење* од 14 март 1980 (с. 10), од кој и ги ползуваме овие информации – еднодушно ја истакнаа и ја потцртаа нејзината појава на српскохрватското јазично подрачје. Преку неа јавноста има можност поблиску да се запознае со изворната лингвистичка и социолингвистичка аргументација, којашто ја покажува и докажува самостојноста на

македонскиот литературен јазик и неговото место и значење во животот на македонскиот народ.“

За читателите, коишто се добро запознати со содржината на книгата, бездруго ќе бидат интересни искажувањата на **Милан Шипка**, во Предговорот кон српскохрватското издание на книгата, стр. 5–6 и на акад. **Блаже Конески** во изјавата за весникот *Ослобођење*.

„Македонскиот литературен јазик – пишува **М. ШИПКА** – најмлад во семејството на словенските стандардни јазици, со своите историски излезни точки, со цврста опора во народните говори, јасно разграничени спрема другите јужнословенски дијасистеми, односно јазици, и општествената функција на инструмент на цивилизацијата и културата на македонскиот народ – е стварност што е тешко да се испушти од предвид и факт којшто со солидни докази не може да се оспорува.“

Понатаму М. Шипка ги истакнува мислењата на големите слависти Меје, Вајан, Малецки и други за посебноста на македонскиот јазик наспрема јужнословенските јазици. „Овие констатации се дотолку позначајни што тогаш (т.е. во времето кога се настанати овие и други искажувања – Д. М.) македонскиот народ немаше своја национална слобода и државност.“

„Денеска, кога македонскиот јазик се изучува во многубројни славистички центри во светот и кога со напорите на македонските слависти и филолози, за мошне кратко време се удрени цврсти темели на македонистиката, којашто стекна полно и заслужено признание во земјата и странство, тие факти речиси не е потребно да се истакнуваат и да се кажуваат – потцртува М. Шипка. – Па сепак, сведоци сме на постојани и упорни настојувања да се оспори она што не може да се оспори: да се негира посебноста на македонскиот јазик, а со тоа и на самата македонска нација – нејзината историја, културното наследство и правото на самостоен општествен и културен живот.“

„Книгата *За македонскиот јазик* е настаната по еден повод – вели акад. **БЛАЖЕ КОНЕСКИ** во изјавата за *Ослобођење*, објавена во бројот од 14 март 1980 (стр. 10). Институтот за бугарски јазик при Бугарската академија на науките излезе во 1978 година со еден текст во кој се прави обид да се негира самостојноста на македонскиот јазик и тој, онаков каков што е, да се прогласи за некоја варијанта на бугарскиот јазик. Таа била една перфидна мисла, уште еден перфиден одраз на великобугарскиот шовинизам. Книгата *За македонскиот јазик* е достоин одговор на тој памфлет, достоин по тонот и изнесените аргументи, зашто нуди изобилство од аргументи за разборито расудување за проблемите на македонскиот јазик. Кога се случи тоа, ние во Македонија бевме возбудени и не сакавме да се впуштиме во полемика, туку сакавме на луѓето да им дадеме можност да се информираат како се развиваше македонското јазично прашање во последниве 150 години. Таква информација не беше можно да се добие до појавата на нашата книга *За македонскиот јазик*.

Оној што ќе ја чита со симпатии оваа книга ќе сфати дека развитокот на Македонија врвел далеку поинаку одошто се претпоставуваше, дури и во славистичката наука, и далеку поинаку од она што застапуваа видни луѓе и центри на славистичките науки. Тоа не можеше да се добие додека Македонците немаа можност да се застапуваат самите себеси. Оваа книга до сега ја преведовме на руски и англиски јазик. Уверени бевме дека можеме да сметаме на солидарноста во нашата земја и не се измамивме. Таа голема солидарност дојде до израз. Издавачката работна организација *Веселин Маслеша* од Сараево ја пригрна идејата и ја издаде нашата книга. Мислам дека сите Македонци ќе ѝ бидат благодарни на оваа издавачка работна организација не само за тоа што ја издаде книгата, туку што е дојдена до израз симпатијата и солидарноста што е за нас поважна од сè.

Оваа книга, сакам да подвлечам, нам не ни е толку потребна колку на луѓето што читаат на српскохрватски односно хрватскохрватски јазик и пошироко; таа е израз на нашите потреби и односи. Нејзината појава сигурно ќе придонесе за

разбирањето на сите релевантни факти сврзани со оригиналноста и самостојноста на македонскиот јазик којшто во нашата социјалистичка самоуправна неврзана татковина Југославија по победата на Револуцијата се развиваше во Македонија. Другарите во Сараево сторија голема работа, зашто на својата јазична средина ѝ ја сторија достапна оваа информација, а, од друга страна, голема работа е што нè уверивте дека нашата кауза не е осамена, дека не сме загубен мал народ во светот.

Мошне сум задоволен дека оваа книга е излезена токму во Сараево, зашто низа години чувствувам дека Босна и Херцеговина игра една мошне важна улога... во смисла на поврзувањето и на културен план. Лично сум им благодарен на луѓето во Сараево, коишто и на овој начин градат мостови на соработка меѓу нашите народи и народности.“

Да додадеме дека весникот *Ослобођење* повторно се наврати на појавата на српскохрватското издание на книгата *За македонскиот јазик* и во бројот од 20. март 1980 година објавувајќи приказ за неа од Драгомир Вујичиќ.

И ние, од своја страна, можеме само најрадосно да ја поздравиме појавата на српскохрватското издание, уверени дека таа (книга) навистина ќе ја изигра улогата што во врска со нејзината појава ја истакнуваат уважените лингвисти М. Шипка и Бл. Конески.

Културен живот – списание за култура, уметност и општествени прашања.